

4 511.151.3

П 90

**Інститут проблем виховання
Академії педагогічних наук України**

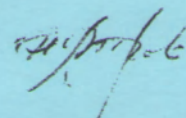
Путров Сергій Юрійович

УДК: 378. 937 : 796 : 378. 6

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ
ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

13.00.07 – теорія і методика виховання

**Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук**

Київ – 2008

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих Академії педагогічних наук України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України **Сисосва Світлана Олександрівна**, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України, завідувач відділом інноваційних педагогічних технологій.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор **Денисенко Нінель Федорівна**, професор кафедри реабілітаційної педагогіки і здорового способу життя Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

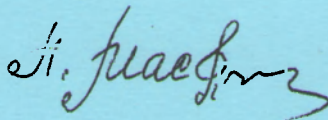
кандидат педагогічних наук, доцент **Сичов Сергій Олександрович**, завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут".

Захист відбудеться "8" квітня 2008 року о 16 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.454.01 в Інституті проблем виховання АПН України за адресою: 04060, м. Київ, вул. М. Берлінського, 9, 8-й поверх, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Інституту проблем виховання АПН України (04060, м. Київ, вул. М. Берлінського, 9).

Автореферат розісланий "4" березня 2008 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л.М. Масол

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Відповідно до правових і державних документів головним завданням вищого технічного навчального закладу є задоволення потреб особистості в інтелектуальному, культурному та моральному розвитку, отриманні вищої освіти й кваліфікації у обраній галузі професійної діяльності. Концептуальні положення щодо змісту та організації вищої освіти базуються на засадах Законів України “Про освіту” (1991), “Про вищу освіту” (2001), Державної національної програми “Освіта” (“Україна XXI століття”) (1992), Національної доктрини розвитку освіти (2002). Закони України “Про фізичну культуру і спорт” (1993) Цільова комплексна програма “Фізичне виховання – здоров’я нації” (1998), Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту (2004) дають змогу переосмислити цінності фізичної культури студентів, у новому аспекті розглянути її освітні, виховні й оздоровчі функції.

1152

Одним із важливих завдань сьогодення є підготовка не тільки висококваліфікованих фахівців у конкретній галузі, а й усебічно розвинених особистостей із фундаментальною освітою, високими моральними якостями. Важливою умовою підготовки випускника вищого технічного навчального закладу до майбутньої професійної діяльності є формування його соціальної активності в гармонії з фізичним розвитком на засадах пріоритету здоров’я. Саме тому впровадження у навчально-виховний процес вищого технічного навчального закладу системи фізичного виховання набуває важливого значення.

Актуальність і доцільність дослідження проблеми формування позитивного ставлення студентів технічних університетів до фізичного виховання зумовлені також необхідністю подолання суперечностей, які виникають між: вимогами до фізичного та психічного розвитку студентів технічного університету і ступенем сформованості в них позитивного ставлення до фізичного виховання; обсягом наукової інформації та умовами для її застосування в навчально-виховному процесі з фізичного виховання у технічних університетах; традиційною організацією процесу фізичного виховання та організацією навчальної дисципліни “Фізичне виховання” у напрямку впровадження сучасних здоров’язберігаючих технологій та занять за спортивними уподобаннями студентів.

Теоретичні та методичні засади фізичного виховання розробили вітчизняні науковці Е.С.Вільчковський, О.Ц.Демінський, Н.Ф.Денисенко, О.Д.Дубогай, Т.Ю.Круцевич, Б.М.Шиян. Різні аспекти функціонування системи фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів висвітлені в працях таких російських учених, як М.Я.Віленський, А.І.Зав’ялов, В.І.Ільїнич, А.В.Лотоненко, Л.І.Лубишева, Ю.М.Ніколаєв, А.Г.Трушкін та інших.

Питанням, пов'язаним з організацією фізичного виховання студентів у вищих навчальних закладах, приділили значну увагу такі дослідники, як В.Є.Білогур, І.Р.Бондар, С.М.Бубка, А.В.Домашенко, А.І.Драчук, В.Д.Єднак, Є.О.Котов, С.Й.Кривицький, О.О.Малімон, Ю.В.Новицький, Р.Т.Раєвський, С.М.Канішевський і В.Г.Лапко, П.І.Щербак та інші, зокрема у вищих технічних навчальних закладах – В.П.Бізін, В.С.Гуменний, Д.Н.Давиденко, Г.Є.Іванова, С.О.Сичов, В.А.Щербіна та ін.

Проблема виховання позитивного ставлення особистості до навчально-пізнавальної діяльності, його теоретико-методологічні основи розглядалися у працях таких дослідників, як К.О.Абульханова-Славська, Б.Г.Ананьєв, І.Д.Бех, О.О.Бодальов, Л.І.Божович, О.Л.Кононко, Г.С.Костюк, О.М.Леонтьєв, В.С.Мерлін, В.М.М'ясищев, С.Л.Рубінштейн, Д.М.Узнадзе та ін.

Психолого-педагогічні основи виховання в учнів мотивації до навчання були предметом дослідження М.І.Алексєєвої, О.Д.Алферова, М.Є.Вольмір, Н.П.Зубалій, Н.В.Кузнецова, С.М.Луїнович, А.К.Маркова та ін.

Разом з тим, теоретичний аналіз наукових досліджень свідчить, що проблема формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету ще не достатньо досліджена як в теоретичних, так і в практичних аспектах, зокрема не отримали ґрунтовного розкриття та обґрунтування зміст, форми і методи формування позитивного ставлення студентів до фізичного виховання, які мають забезпечити якісну фізкультурну освіту студентської молоді.

Об'єктивна потреба і соціальне значення виховання здорової нації, необхідність удосконалення фізкультурної освіти для забезпечення ефективної діяльності фахівців нової генерації, недостатня теоретична розробленість змісту, форм і методів формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету визначили тему дисертаційного дослідження: **“Педагогічні умови формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету”**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційного дослідження є складовою комплексних програм науково-дослідної роботи Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України “Психолого-педагогічні засади реформування організації і змісту діяльності вищої школи в Україні (теоретико-методологічний аспект)” (РК №0196U008876). З 20.02.2007 р. Інститут було перейменовано в Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України.

Тема дисертації затверджена вченою радою Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України 30 травня 2002 р. (протокол №5) і узгоджена у Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології в Україні 17 вересня 2002 р. (протокол № 7).

Об'єкт дослідження – фізичне виховання студентів вищих технічних навчальних закладів.

Предмет дослідження – зміст педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету.

Мета дослідження полягає у здійсненні цілісного наукового аналізу проблеми, виявленні та обґрунтуванні педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету.

Гіпотезою дослідження є припущення про те, що ефективність формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету підвищується за умов:

- оволодіння системою знань про особливості впливу занять фізичним вихованням на розвиток особистості студента з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності;
- визначення сутності структурних компонентів позитивного ставлення до фізичного виховання студентів;
- удосконалення змісту фізичного виховання, орієнтованого на формування позитивного ставлення студентів до фізичного розвитку;
- забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача фізичного виховання та студентів технічного університету в процесі фізичного виховання;
- впровадження у навчально-виховне середовище педагогічної технології формування позитивного ставлення студентів до фізичного виховання.

Відповідно до предмета, мети й гіпотези визначено такі **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати стан дослідження проблеми у педагогічній теорії та практичній діяльності вищих технічних навчальних закладів.
2. Визначити сутність, зміст та структурні компоненти позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету.
3. Визначити критерії та рівні сформованості у студентів технічного університету позитивного ставлення до фізичного виховання.
4. Виявити, обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови та технологію формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету.
5. Розробити методичні рекомендації щодо формування у студентів вищих технічних навчальних закладів позитивного ставлення до фізичного виховання.

Теоретично-методологічну основу дослідження становлять філософські, педагогічні та психологічні положення про людину як суб'єкт діяльності, про розвиток і всебічне формування особистості; наукові положення

та ідеї психологічної теорії ставлень (О.Д.Алферов, В.В.Богословський, Л.І.Божович, Н.П.Зубалій, О.Г.Ковальов, В.М.М'ясищев, С.Л.Рубінштейн, Д.М.Узнадзе); педагогічної та психологічної науки з проблем мотивації (М.І.Алексєєва, М.Є.Вольмір, І.В.Гавриш, Н.В.Кузнєцова, А.К.Маркова, М.В.Матюхіна, Т.Д.Молодцова); щодо сучасних моделей та технологій особистісно орієнтованого навчання і виховання (І.Д.Бех, С.О.Сисоєва); теорії і методики фізичного виховання (О.Ц.Демінський, О.Д.Дубогай, Т.Ю.Круцевич, Б.М.Шиян); щодо формування потреб, зокрема потреби фізичного вдосконалення (В.В.Кайносов, А.В.Лотоненко, В.С.Магун, Н.Н.Михайлов, Н.І.Пономарев, С.О.Сичов, П.І.Щербак); розуміння процесу навчання як взаємопов'язаної та взаємозумовленої діяльності викладача зі студентами: основні положення законодавчих і нормативних документів про освіту.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань, перевірки гіпотези були використані такі методи: а) *теоретичні* – вивчення та аналіз психолого-педагогічної літератури та літератури з теорії і методики фізичного виховання; аналіз навчальних програм, інструктивно-методичних матеріалів і нормативних документів з фізичного виховання студентів для порівняння і узагальнення теоретичних положень і висновків дисертації з метою здійснення теоретичного аналізу стану проблеми дослідження, виявлення доцільних форм і методів формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету; б) *емпіричні* – методи анкетування, тестування, педагогічного спостереження, самоспостереження, експериментальної роботи, реєстрації результатів педагогічного експерименту, статистичної обробки одержаних даних для аналізу стану проблеми в практичній діяльності вищих технічних навчальних закладах III-IV рівнів акредитації, відбору методик оцінювання ефективності педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету та експериментальної перевірки їх ефективності.

Експериментальна база дослідження. Експериментальна робота проводилася у Запорізькому національному технічному університеті, Донецькому національному технічному університеті, Національному технічному університеті “Харківський політехнічний університет”. Окремі аспекти експериментальної методики перевірялися в Запорізькому національному університеті, Запорізькій державній інженерній академії, Гуманітарному університеті “Запорізький інститут державного і муніципального управління”. Всього експериментальним дослідженням було охоплено 1053 особи: 945 студентів і 108 викладачів із 6 вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що:

- *вперше* виявлено та обґрунтовано педагогічні умови формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету та відповідну педагогічну технологію формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету; визначено етапи її впровадження у навчально-виховний процес;
- *удосконалено* критерії та показники визначення рівнів сформованості позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету; уточнено сутність і зміст понять “позитивне ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету” та “формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету”;
- *подальшого розвитку* набули принципи добору змісту формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету; форми і методи формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету, методика оцінювання ефективності педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в узагальненні практичного досвіду вищих технічних навчальних закладів щодо формування позитивного ставлення студентів до фізичного виховання; розробці методичних рекомендацій щодо формування у студентів технічних навчальних закладів позитивного ставлення до фізичного виховання; розробці і впровадженні в практику *навчального посібника* “Фізична культура в освітньому просторі вищого технічного навчального закладу”; *тестових завдань* до теоретичної частини з дисципліни “Фізичне виховання для студентів вищих технічних навчальних закладів” (у співавторстві з Л.Г.Соловйовою); *електронної версії* посібника та тестових завдань; *комп’ютерної програми* “Програмно-тестувальний комплекс “ПСК”: комплекс тестів для педагогічного оцінювання формування ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету” (у співавторстві з Л.П.Сушенко, Г.Кошеленко. Свідцтво про реєстрацію авторського права на твір №17515 від 07.08.2006 р., видане Державним департаментом інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України) для викладачів і студентів вищих технічних навчальних закладів.

Матеріали дослідження можуть бути використані у навчально-виховному процесі з фізичного виховання викладачами кафедр фізичного виховання і студентами вищих технічних навчальних закладів, а також при написанні навчальних посібників з проблем фізкультурної освіти студентської молоді.

Основні теоретичні положення та рекомендації щодо педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів

технічного університету **впроваджено** у практику роботи Запорізького національного технічного університету (довідка № 02-05/132 від 18.05.2006), Донецького національного технічного університету (довідка № 04-11/108 від 29.03.2006), Луцького державного технічного університету (довідка №2975/I-10 від 15.11.2006), Полтавського національного технічного університету (довідка №348/5 від 25.05.2006).

Особистий внесок автора полягає в теоретичному обґрунтуванні основних ідей і положень щодо педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету; виявленні та обґрунтуванні критеріїв та показників визначення рівнів сформованості позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету; розробці доцільних форм і методів формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету, написанні навчального посібника і розробці тестових завдань. У працях, написаних у співавторстві з Л.Г.Соловйовою, автору належать обґрунтування основних ідей та висновків. У спільних публікаціях з Л.П.Сущенко автору належить аналіз наукової літератури та математична обробка результатів дослідження.

Протягом усього періоду теоретико-експериментальної роботи автор особисто брав участь в апробації і практичній реалізації розроблених положень і рекомендацій, займався навчально-методичною, організаційною та викладацькою діяльністю на посаді викладача кафедри фізичної культури та спорту Запорізького національного технічного університету.

Апробація результатів дослідження здійснювалися у процесі експериментальної роботи, виступів на наукових і науково-практичних конференціях, у тому числі: на *міжнародних* – “Проблема цілісного розвитку особистості студента як суб’єкта педагогічної взаємодії (глобальні і регіональні тенденції)” (Донецьк, 2004), “Молода спортивна наука” (Львів, 2006), “Актуальні проблеми фізичної культури, спорту та туризму в сучасних соціально-економічних умовах” (Запоріжжя, 2007); на *Всеукраїнських* – “Фізичне виховання та спорт у вищій школі. За здоровий спосіб життя” (Запоріжжя, 2005), “Теорія і практика естетичного виховання в умовах соціокультурної трансформації” (Бердянськ, 2006), “Інноваційні технології оздоровчої спрямованості фізичного виховання студентської молоді та їх впровадження в систему Європейської інтеграції України” (Бердянськ, 2007); на *регіональній* – “Фізичне виховання у вищій школі та його роль у підготовці спеціалістів” (Запоріжжя, 2003); на *науково-методичній* – “Физическое воспитание в высшей школе и его роль в подготовке специалистов” (Запоріжжя, 2001), а також на засіданнях відділу інноваційних педагогічних технологій Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України; на засіданнях

кафедри фізичної культури та спорту Запорізького національного технічного університету.

Публікації. Результати дослідження опубліковані у 15 наукових працях, з них 6 одноосібних публікацій у фахових виданнях, затверджених ВАК України, виконані у співавторстві – 6, навчальний посібник – 1, тестові завдання – 1, тези конференцій – 7.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел і чотирнадцяти додатків. Загальний обсяг дисертації – 352 сторінки (основна частина – 219 сторінок, додатки – 103 сторінки). Список використаних джерел містить 276 найменувань, з них 5 – роботи автора, 3 – іноземними мовами. Робота містить 116 таблиць на 92 сторінках, 16 рисунків на 16 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі розкрито сутність і стан наукової проблеми, що досліджується; обґрунтовано вибір і актуальність обраної теми; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, гіпотезу дослідження, теоретичні основи і методи дослідження; розкрито наукову новизну одержаних результатів, їх теоретичне і практичне значення та особистий внесок здобувача; подано дані про апробацію та впровадження результатів дослідження.

У першому розділі – **“Теоретико-методичні засади формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету”** – проаналізовано основні дефініції дослідження; охарактеризовано фізичне виховання студентів в освітньому просторі вищого технічного навчального закладу, розкрито проблему формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету.

Аналіз літератури з проблеми фізичного виховання (О.Ц.Демінський, В.П.Івашенко та О.П.Безкопильний, Т.Ю.Круцевич, Б.М.Шиян) показав, що поняття **“фізичне виховання”** визначається як: процес передачі і результат оволодіння населення духовними і матеріальними цінностями, накопиченими у сфері фізичної культури (О.Ц.Демінський); спеціально організований процес фізичного вдосконалення й оздоровлення людини (В.П.Івашенко та О.П.Безкопильний); спеціалізований педагогічний процес цілеспрямованого систематичного впливу на людину фізичними вправами, силами природи, гігієнічними факторами з метою зміцнення здоров'я, розвитку фізичних якостей, удосконалення морфологічних і функціональних можливостей, формування і покращення основних життєво важливих рухових навичок, умінь і пов'язаних з ними знань, забезпечення готовності людини до активної участі у

суспільному, виробничому і культурному житті (Т.Ю.Круцевич); педагогічний процес, спрямований на фізичне й духовне вдосконалення людини, оволодіння нею систематизованими знаннями, фізичними вправами та способами їх самостійного використання протягом усього життя (Б.М.Шиян).

Поняття *“позитивне ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету”* розглядається нами як складний психологічний феномен, специфічна форма психічного відображення дійсності, яка проявляється в особливостях поведінки майбутніх фахівців, спрямованої на оздоровлення, використання фізичних вправ з метою покращення життєво важливих рухових умінь і навичок, особистісне самовиховання й самовдосконалення.

Проблему формування у студентів мотиваційно-ціннісного ставлення до системи знань, умінь і навичок у фізичній культурі досліджували В.Г.Бауер, М.Я.Віленський, В.В.Дудоров, П.К.Дуркін і М.П.Лебедева, Р.Ф.Кабіров, В.А.Космачев, О.П.Петров, А.Н.Піянзин. Вони акцентували увагу на необхідності використання принципу гуманізму у формуванні системи фізичного виховання студентської молоді, спрямованого на посилення уваги до особистості студента як до вищої соціальної цінності та перетворення студента з об'єкту соціально-педагогічної дії педагога в суб'єкта активної творчої діяльності на основі розвитку внутрішніх мотивів до самовдосконалення й самовизначення.

Дослідники В.І.Григор'єв, А.В.Домашенко, Г.Є.Іванова, Л.С.Кравченко, Л.І.Лубишева, А.А.Огнистий, Р.Т.Раєвський, С.М.Канішевський і В.Г.Лапко, М.О.Третьяков обґрунтували необхідність вдосконалення змісту занять з фізичного виховання та вказували на пріоритетність сучасної системи фізичного виховання студентської молоді у формуванні фізичної культури як виду загальної культури молодої людини, здорового і спортивного стилю життєдіяльності майбутніх фахівців виробництва, науки, культури.

Науковці (О.В.Зеленюк, Є.О.Котов, С.А.Савчук, Н.І.Фалькова) у своїх дослідженнях вказали на доцільність використання фізичних вправ з метою розвитку фізичних якостей, формування й удосконалення рухових навичок молодої людини.

Учені С.Ю.Алькова, В.І.Болтов, В.В. Кузин, А.В.Лотоненко свідчать про те, що фізкультурна освіта у вищому навчальному закладі сприяє всебічному й гармонійному розвитку студентів і формує їх діяльнісно-практичне ставлення до фізичної культури.

Науковці (В.В.Балашова, І.О.Герасимова, В.П.Зайцев, Р.І.Купчинов, І.В.Муравов, Б.І.Новиков, Л.Н.Порубайко, О.Г.Трушкін) у своїх дослідженнях вказали на оздоровчий потенціал фізичної культури, на роль здоров'язберігаючих технологій у системі цінностей студентської молоді.

Особливу увагу автори приділили формуванню ставлення до свого здоров'я, фізичного стану та фізичного розвитку, а також до процесу професійної підготовки і професійної діяльності. За цих умов ставлення виступає як соціальна, педагогічна та особиста цінність.

У розділі показано, що формування позитивного ставлення пов'язане із задоволенням студентами процесом занять з дисципліни "Фізичне виховання" (динамічність, емоційність, новизна, різноманітність, спілкування); з результатами занять (набуття нових знань, умінь і навичок, оволодіння різноманітними руховими діями, випробування себе, підвищення результату); з перспективою занять (фізичне вдосконалення і гармонійний розвиток, виховання особистих якостей, зміцнення здоров'я, підвищення спортивної кваліфікації).

Проаналізовано генезис становлення структури та змісту дисципліни "Фізичне виховання" у вищих навчальних закладах. Доведено, що структура, зміст, цільова спрямованість навчальних програм з фізичного виховання для студентів вищих навчальних закладів України розвивалися еволюційним шляхом, зберігаючи відносну стабільність у структурі й помітно відрізняючись за змістом програмного матеріалу, метою і завданнями фізичного виховання, кількісними параметрами навчального навантаження. Інтеграція України в європейський освітній простір вимагає переосмислення ключових позицій формування змісту навчальної дисципліни "Фізичне виховання".

У розділі доведено, що формування нової парадигми сучасної інженерної освіти зумовлює спрямування фізичного виховання в освітньому просторі вищого технічного навчального закладу на його створення (інфраструктури фізичної культури), що сприяє об'єднанню студентського активу, залученню із студентського середовища волонтерів, які беруть участь в організації масових фізкультурних заходів (спортивних вечорів, масових змагань). Доведено, що заняття з дисципліни "Фізичне виховання" стають простором для саморозвитку та самореалізації молоді людини, які здійснюються на основі культурного ставлення до свого тіла, оптимально організованої рухової активності, ведення здорового способу життя, максимальної реалізації потреб у фізкультурній діяльності.

У процесі дослідження розкрито *чинники*, які впливають на формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів вищих технічних навчальних закладів: педагогічні (здійснення професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх фахівців з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності; включення в педагогічний процес організаційних, процесуальних й інтеграційних чинників); психолого-педагогічні (спрямування особистості студентів на позитивне ставлення до дисципліни "Фізичне виховання" та осмислення цінностей фізичної культури через мотиви

суспільного й особистісного характеру); соціально-педагогічні (спрямування ціннісних орієнтацій технічного університету, його педагогічної громадськості на особистісно розвиваюче навчання студентів і входження дисципліни “Фізичне виховання” як органічної частини навчального плану до професійної підготовки майбутніх фахівців різних спеціальностей); соціальні (урахування суспільних цінностей, рівня престижності занять з дисципліни “Фізичне виховання” та поєднання суспільних й особистісних цінностей щодо фізичної культури).

У другому розділі – “Дослідно-експериментальна перевірка педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету” – охарактеризовано структуру позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету; розкрито сучасний стан формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету; представлено організацію та проведення дослідно-експериментальної перевірки педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету; розглянуто етапи та методику педагогічного експерименту; проаналізовано формування позитивного ставлення до фізичного виховання через розвиток особистості студента технічного університету з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності; розкрито умови забезпечення суб’єкт-суб’єктної взаємодії викладача фізичного виховання та студентів технічного університету; охарактеризовано роль навчально-виховного середовища технічного університету у формуванні позитивного ставлення студентів до фізичного виховання; проаналізовано результати педагогічного експерименту.

Формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету розглядається нами як спеціально організований навчально-виховний процес фізичного вдосконалення й оздоровлення майбутніх фахівців у вищому технічному навчальному закладі, який базується на системі послідовних педагогічних впливів на мотиваційну, інтелектуально-змістову, емоційну та діяльну сферу студентів і забезпечує їх професійний, соціокультурний і фізичний розвиток.

У розділі обґрунтовано *структурні складові педагогічної технології формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету* та її елементи: зміст, форми, методи, засоби і педагогічні умови формування позитивного ставлення до фізичного виховання.

Визначено *етапи педагогічної технології формування позитивного ставлення до фізичного виховання*: I етап (*проекування*) включає: визначення принципів добору змісту формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету; розробка змісту формування

позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету; аналіз засобів, форм і методів щодо формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету; виявлення педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету. На II етапі (*впровадження*) здійснюється впровадження змісту формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету; реалізація засобів, форм і методів формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету; реалізація педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету. III етап (*аналітичний*) передбачає аналіз ефективності змісту, і засобів, форм і методів формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету; надання рекомендацій щодо внесення корективів відносно змісту, форм, методів і засобів формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету.

Структурними компонентами позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету визначено мотиваційний компонент (мотивація до занять з фізичного виховання), когнітивний компонент (накопичені і систематизовані теоретичні знання з фізичної культури стосовно використання здоров'язберігаючих технологій у майбутній професійній діяльності), емоційно-ціннісний компонент (емоційні переживання студентів у процесі занять з фізичного виховання), діяльнісний компонент (прагнення до активної фізкультурної діяльності, фізична підготовленість, готовність приймати участь у спортивних змаганнях, активна фізкультурна діяльність та фізична підготовленість студентів).

Вивчення сучасного стану формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету підтвердило актуальність і доцільність обраної теми. Анкетування студентів першого-третього курсів (487 осіб) Запорізького національного технічного університету засвідчило, що відвідують заняття з фізичного виховання і займаються, але ставляться до цих занять байдуже 31,25% студентів першого курсу, 29,89% – другого і 37,71% студентів третього курсу; прагнуть не відвідувати заняття з фізичного виховання 10,16% студентів першого курсу, 34,24% – другого і 25,14% студентів третього курсу; виконують фізичні вправи, але не регулярно 58,59% студентів першого курсу, 56,52% – другого і 55,43% студентів третього курсу; зовсім не виконують фізичні вправи самостійно 8,59% студентів першого курсу, 17,39% студентів другого і 10,86% студентів третього курсу; не виконують фізичні вправи організовано і систематично (у секціях, клубах,

фізкультурно-оздоровчих комплексах) 66,41% студентів першого курсу, 75% – другого і 71,43% студентів третього курсу.

Аналіз анкетування студентів перших курсів (240 осіб) Донецького національного технічного університету, Запорізького національного технічного університету та Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут” свідчить про те, що найвищий показник кількості студентів, які віддають перевагу мотивам фізичного вдосконалення, суперництва та комфортності, має Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут” (відповідно – 46,81%, 12,77% і 4,26% студентів). Найвищий показник кількості студентів, які віддають перевагу мотивам дружньої солідарності, намагання досягнути спортивних результатів та ігровому має Запорізький національний технічний університет (відповідно – 8,39%, 16,41% і 13,28% студентів). Найвищий показник кількості студентів, які віддають перевагу мотивам необхідності відвідування занять і наслідування, має Донецький національний технічний університет (відповідно – 44,62% студентів і 7,69% студентів).

У розділі розроблено та теоретично обґрунтовано модель педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету (рис. 1). Визначено педагогічні умови формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету: *необхідність розвитку особистості студента технічного університету з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності*: розвиток суб'єктної позиції студента в навчальній діяльності, підвищення рівня самосвідомості й відповідальності особистості студента, акмеологічна орієнтація особистості студента, індивідуально-творчий розвиток особистості студента; *необхідність забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача фізичного виховання та студентів технічного університету*: забезпечення індивідуального підходу і толерантного ставлення до студентів, використання сучасних інноваційних технологій, використання методів стимулювання студентів до занять з фізичного виховання; *необхідність функціонування навчально-виховного середовища технічного університету*: створення інноваційного навчально-виховного середовища технічного університету, матеріально-технічне забезпечення процесу фізичного виховання.

У процесі дослідження з'ясовано принципи фізичного виховання, на основі яких повинно здійснюватися формування позитивного ставлення студентів: гуманізація процесу фізичного виховання, неперервне вдосконалення змісту занять з фізичного виховання, усвідомлення функціонального призначення фізичних вправ, реалізація діяльнісного підходу.

На основі навчальної програми з дисципліни “Фізичне виховання” розроблено зміст формування позитивного ставлення до фізичного виховання

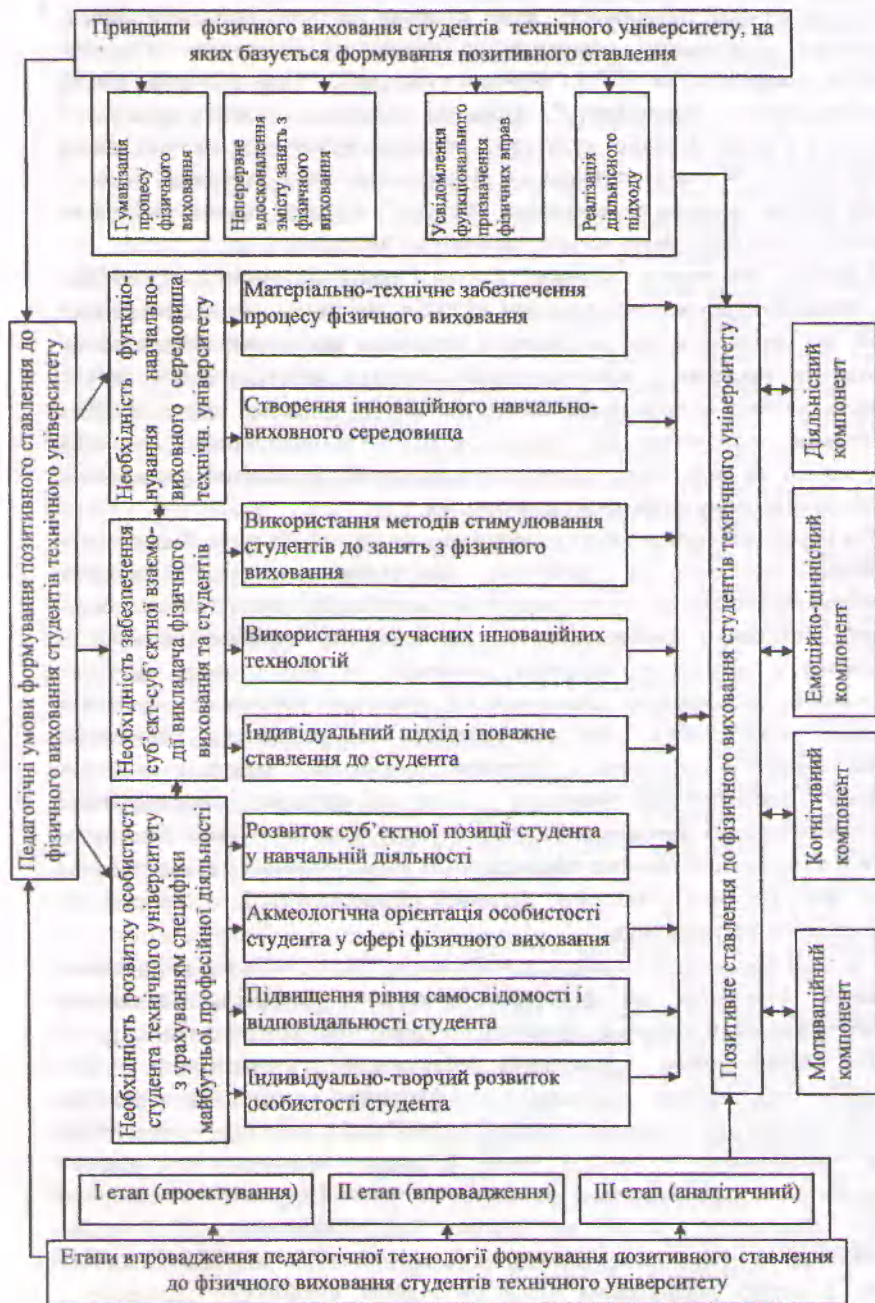

Рис. 1. Модель педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету

студентів технічного університету, який включав наступні теми, пов'язані з формуванням позитивного ставлення до фізичного виховання: “Студент технічного університету як суб’єкт фізичної культури”, “Здоровий стиль життя студента технічного університету”, “Цінності орієнтації студента технічного університету у сфері фізичної культури”, “Фізична культура у системі вищої технічної освіти”, “Сучасні підходи до формування фізкультурних знань у студентів вищих технічних навчальних закладів”, а також знання, уміння та навички студентів щодо фізкультурно-оздоровчої діяльності.

У розділі розглянуто ефективні *форми* (практичне заняття, самостійна робота, позааудиторна робота), *методи* (дискусія, ділова гра, аналіз конкретних ситуацій, що виникають під час занять з фізичного виховання; використання комп’ютерних програм і відео-матеріалів, завдяки яким студенти мають можливість наочно бачити правильність виконання фізичних вправ, методи стимулювання: заохочення при перших, навіть невдалих спробах виконати фізичну вправу та заохочення до високих спортивних досягнень) формування позитивного ставлення до фізичного виховання.

Для перевірки ефективності розроблених педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету відповідно до структурних компонентів позитивного ставлення до фізичного виховання (мотиваційного, когнітивного, емоційно-ціннісного, діяльнісного) у процесі дослідження визначено та обґрунтовано *критерії сформованості позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету*, що відображають сформованість позитивної мотивації студентів до занять з фізичного виховання, рівень оволодіння студентами теоретичними знаннями з фізичної культури, сформованість позитивних емоційних переживань особистістю студента щодо свого ставлення до занять з фізичного виховання, сформованість умінь і навичок студентів щодо активної фізкультурної діяльності, фізичної підготовленості, готовності до участі у спортивних змаганнях.

У розділі показано доцільність використання трьох рівнів для оцінювання позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету (високий, середній, низький), розкрито зміст кожного з них.

Для педагогічного оцінювання ефективності педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету здійснено відбір і модифікацію методик, а саме: тесту Райдаса “Впевненість у собі” і тесту Т.Єлєрса “Мотивація до успіху” (визначення рівня сформованості позитивної мотивації студентів до занять з фізичного виховання); шкали самооцінки Ч.Д.Спілбергера і Ю.Л.Ханіна (визначення рівня сформованості емоційного компонента); розроблено тестові завдання з метою дослідження рівня оволодіння студентами знаннями з

теоретичної частини дисципліни “Фізичне виховання”. Для визначення рівня сформованості умінь і навичок студентів щодо фізичної підготовленості використовувалися тестові нормативи, які входять до навчальної програми з дисципліни “Фізичне виховання”.

Середні величини зміни показника оцінки впевненості в собі студентів ЗНТУ, які входили до експериментальної групи, за результатами першого та другого опитувань становили відповідно 9,40 і 7,31 бала, у контрольній групі – відповідно 2,02 і 1,92 бала. Середні величини зміни показника оцінки мотивації до успіху студентів ЗНТУ, які входили до експериментальної групи, за результатами першого і другого опитування становили відповідно 3,43 і 1,52 бала, контрольних групи – відповідно 0,34 і 0,28 бала. Середні величини зміни коефіцієнтів самооцінки реактивної та особистісної тривожності студентів ЗНТУ, які входили до експериментальної групи становили відповідно (-13,73) і (-10,84) бала; у контрольній групі – відповідно 3,10 і (-1,12) бала. Спостерігалось зниження реактивної та особистісної тривожності студентів експериментальної групи. На кінець педагогічного експерименту виявлено певні відмінності між значеннями показників тестування на фізичну підготовленість (біг на 3000 м, згинання рук в упорі лежачі, підтягування на високій перекладині, піднімання ніг за 1 хв., стрибок у довжину, біг на 100 м, човниковий біг 4x9, нахили тулуба вперед з положення сидячи) студентів ЗНТУ, які входили до експериментальної і контрольної групи.

Аналіз результатів педагогічного експерименту показав, що у процесі впровадження розроблених педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання збільшилась кількість студентів експериментальних груп, які мають високий і середній рівні сформованості позитивного ставлення за всіма критеріями. Так, за критерієм сформованості позитивної мотивації студентів до занять з фізичного виховання відбулося зменшення кількості студентів з низьким рівнем за показником оцінки впевненості у собі в експериментальній групі – на 30,47% (за першою сукупністю питань) та на 31,25% (за другою сукупністю питань), за показником оцінки впевненості у собі у контрольній групі – на 17,46% (за першою сукупністю питань) та на 11,91% (за другою сукупністю питань), за показником оцінки мотивації до успіху у експериментальній групі – на 23,44% (за першою сукупністю питань) та на 35,16% (за другою сукупністю питань), за показником оцінки мотивації до успіху у контрольній групі – на 0,8% (за першою сукупністю питань) та на 13,49% (за другою сукупністю питань), за критерієм оволодіння студентами теоретичними знаннями з фізичної культури в експериментальній групі – на 29,68% і у контрольній групі – на 3,18%, за критерієм сформованості умінь і навичок щодо активної фізкультурної діяльності, фізичної підготовленості у експериментальній групі – на 20,3%

студентів і у контрольній групі – на 6,35% студентів. Збільшилася кількість студентів з низьким рівнем сформованості коефіцієнта самооцінки реактивної тривожності в експериментальній групі на 31,25%. У контрольній групі не змінилася кількість студентів з низьким рівнем сформованості коефіцієнта самооцінки реактивної тривожності. Збільшилася кількість студентів з низьким рівнем сформованості коефіцієнта самооцінки особистісної тривожності у експериментальній групі на 22,66% і у контрольній групі на 16,66%.

Дані експериментальної роботи свідчать, що всі показники ефективності педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету в експериментальній групі вищі, ніж у контрольній (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка рівнів сформованості позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету

Рівні	Кількість студентів контрольної групи, n=126				Кількість студентів експериментальної групи, n=128			
	До експерименту		Після експерименту		До експерименту		Після експерименту	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%
Високий	10	7,94	11	8,73	13	10,16	28	21,88
Середній	37	29,36	48	38,09	44	34,37	66	51,56
Низький	79	62,70	67	53,18	71	55,47	34	26,56

Результати експериментально-дослідної роботи узагальнено у 37 таблицях і 16 рисунках основного тесту.

Викладені результати роботи було узагальнено за кількісними і якісними показниками, одержаними у вищих технічних навчальних закладах м. Донецька м. Запоріжжя, м. Харкова.

У загальних висновках викладено результати теоретичної та методичної розробки педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення й нове розв'язання актуальної проблеми формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету, що виявляється в обґрунтуванні ефективних педагогічних умов, що зумовлюють зміст, форми і методи формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету. Результати теоретичного та експериментального

дослідження підтвердили достовірність гіпотези, засвідчили вирішення поставлених завдань, створили підґрунтя для таких висновків:

1. Теоретичний аналіз проблеми формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів вищих технічних навчальних закладів показав, що означена проблема перебуває в центрі уваги як вітчизняних, так і закордонних дослідників. Основними напрямками роботи щодо цього формування є ознайомлення студентів з функціонуванням їхнього власного організму, висвітлення ролі фізкультурно-спортивної роботи з провідною діяльністю студентів, актуалізація інтересу суб'єкта до власної фізичної організації (образу фізичного "Я"), переконання студентів у необхідності займатися фізичними вправами, активізація потреби в досягненні спортивного результату; використання стимулів до занять фізичним вихованням. Дані анкетування студентів Донецького національного технічного університету, Запорізького національного технічного університету та Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" свідчать про те, що вирішальним у формуванні позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету має стати цілеспрямоване формування й закріплення у них усвідомленої мотивації й потреби самостійно піклуватися про своє здоров'я.

2. Визначено сутність, зміст та структурні компоненти позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету: мотиваційний, когнітивний, емоційний, діяльнісний. Мотиваційний відображає мотивацію студентів до занять з фізичного виховання; когнітивний – оволодіння студентами теоретичними знаннями з фізичної культури; емоційно-ціннісний – формування емоційних переживань особистістю студента щодо свого ставлення до занять з фізичного виховання; діяльнісний – формування умінь і навичок студентів щодо активної фізкультурної діяльності, фізичної підготовленості.

3. Визначено та обґрунтовано критерії сформованості позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету: критерій сформованості позитивної мотивації студентів до занять з фізичного виховання; критерій оволодіння студентами теоретичними знаннями з фізичної культури; критерій сформованості позитивних емоційних переживань особистістю студента щодо свого ставлення до занять з фізичного виховання; критерій сформованості умінь і навичок студентів щодо активної фізкультурної діяльності, фізичної підготовленості, готовності до участі у спортивних змаганнях. Ефективність формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету визначалася рівнем сформованості зазначених вище критеріїв (високим, середнім, низьким). Результати педагогічного експерименту свідчать, що К_{вд} показники

ефективності формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету в експериментальній групі вищі, ніж у контрольній.

4. Розроблено, обґрунтовано та впроваджено педагогічні умови формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету, до яких віднесено необхідність розвитку особистості студента технічного університету з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності: розвиток суб'єктної позиції студента в навчальній діяльності; підвищення рівня самосвідомості й відповідальності особистості студента; акмеологічна орієнтація особистості студента; індивідуально-творчий розвиток особистості студента; необхідність забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача фізичного виховання та студентів технічного університету; забезпечення індивідуального підходу і толерантного ставлення до студентів; використання сучасних інноваційних технологій; використання методів стимулювання студентів до занять з фізичного виховання; необхідність функціонування навчально-виховного середовища технічного університету; створення інноваційного навчально-виховного середовища технічного університету; матеріально-технічне забезпечення процесу фізичного виховання.

До основних компонентів змісту формування позитивного ставлення віднесено теми, пов'язані з формуванням позитивного ставлення до фізичного виховання; знання, уміння та навички студентів щодо формування фізкультурно-оздоровчої діяльності. Доведено, що доцільними методами формування позитивного ставлення є дискусія, ділова гра, аналіз конкретних ситуацій, що виникають під час занять з фізичного виховання; використання комп'ютерних програм, використання відео-матеріалів, завдяки яким студенти мають можливість наочно бачити правильність виконання фізичних вправ, методи стимулювання: заохочення при перших, навіть невдалих, спробах виконати фізичну вправу та заохочення до високих спортивних досягнень.

5. Теоретично обґрунтовані та експериментально перевірені положення щодо форм і методів формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету покладено в основу змісту навчального посібника з питань впровадження фізичної культури в освітній простір вишого технічного навчального закладу, тестових завдань до теоретичної частини з дисципліни "Фізичне виховання" для викладачів і студентів вищих технічних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації.

Результати дослідження, запропоновані теоретичні положення, висновки й рекомендації можуть бути використані для організації навчально-виховного процесу з фізичного виховання у вищих технічних навчальних закладах III-IV рівнів акредитації.

Проведене дослідження не вичерпує всіх завдань фізичного виховання у вищих технічних навчальних закладах в Україні. Подальшого дослідження потребують проблеми розробки концепції фізичного виховання у вищих технічних навчальних закладах з урахуванням специфіки подальшої професійної діяльності випускників, побудованої на засадах гуманізації, лібералізації й удосконалення змісту дисципліни “Фізичне виховання”, створення нового покоління навчально-методичної літератури та електронних підручників для вищих технічних навчальних закладів.

Основний зміст дисертації відображено у таких публікаціях автора:

1. Путров С.Ю., Соловійова Л.Г. Фізична культура в освітньому просторі вищого технічного навчального закладу: Навчальний посібник. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2005. – 116 с.
2. Путров С.Ю., Соловійова Л.Г. Тестові завдання до теоретичної частини з дисципліни “Фізичне виховання” для студентів вищих технічних навчальних закладів. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2006. – 46 с.
3. Путров С.Ю. Про соціально-педагогічні фактори формування позитивного ставлення студентів до фізичного виховання // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. пр. / Редкол.: Т.І.Сущенко (відп. ред.). – Київ-Запоріжжя, 2003. – Вип. 27. – С. 372-376.
4. Путров С.Ю. Проблема фізичного виховання студентів вищих технічних навчальних закладів у теорії і практиці // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. пр. / Редкол.: Т.І.Сущенко (відп. ред.). – Київ-Запоріжжя, 2004. – Вип. 30. – С. 349-357.
5. Путров С.Ю. Генезис становлення предмета “фізичне виховання” у вищих навчальних закладах // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. – Серія: Педагогіка. – 2004. – №4. – С. 78-81.
6. Путров С.Ю. До проблеми фізичного виховання студентів вищих технічних навчальних закладів // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2004. – №3-4. – С. 38-45.
7. Путров С.Ю. Модель педагогічних умов формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету // Наука і сучасність: Зб. наук. пр. НПУ імені М.П.Драгоманова. – 2005. – Т. 50. – С. 95-103.
8. Путров С.Ю. Завдання фізичного виховання у сучасний період // Физическое воспитание в высшей школе и его роль в подготовке

спеціалістів: Тезиси докладов научно-методической конференції. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2001. – С. 43-45.

9. Путров С.Ю. Про мету фізичного виховання студентів технічного університету // Фізичне виховання у вищій школі та його роль у підготовці спеціалістів: Тези доповідей науково-практичної конференції. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2003. – С. 54-56.

10. Путров С.Ю. Вивчення рівня фізичного здоров'я студентів вищих технічних навчальних закладів // Фізичне виховання та спорт у вищій школі. За здоровий спосіб життя: Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2005. – С. 68-70.

11. Путров С.Ю., Сущенко Л.П. Формування інтересу студентів до занять фізичною культурою в умовах нової соціокультурної реальності // Зб. наук. пр. Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – Бердянськ: БДПУ, 2006. – №2. – С. 173-177.

12. Путров С.Ю., Сущенко Л.П. Мотиви до занять фізичним вихованням студентів технічного університету // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту / За ред. проф. Єрмакова С.С. – Харків, ХДАДМ (ХХІІІ). – 2006. – №4. – С. 151-153.

13. Путров С.Ю., Сущенко Л.П. Дослідження реалізації інтересів у заняттях фізичними вправами студентів технічного університету // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту / За ред. проф. Єрмакова С.С. – Харків, ХДАДМ (ХХІІІ). – 2006. – №10. – С. 128-131.

14. Путров С.Ю. Тестування рівня знань студентів технічного університету з теоретичних аспектів дисципліни “Фізичне виховання” // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту / За ред. проф. Єрмакова С.С. – Харків, ХДАДМ (ХХІІІ). – 2007. – №6. – С. 238-240.

15. Путров С.Ю., Сущенко Л.П. Основні аспекти здоров'язберігаючих технологій у фізичному вихованні студентів технічних університетів // Зб. наук. пр. Всеукраїнської науково-практичної конференції “Інноваційні технології оздоровчої спрямованості в процесі фізичного виховання студентської молоді”. – Бердянськ: БДПУ, 2007. – С. 3-9.

Путров С.Ю. Педагогічні умови формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання. – Інститут проблем виховання АПН України, Київ, 2008.

Дисертація присвячена проблемі формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету. Розкрито зміст структурних компонентів позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету, а саме мотиваційного, когнітивного, емоційного, діяльнісного. Розроблено та обґрунтовано педагогічні умови формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету, до яких віднесено необхідність розвитку особистості студента технічного університету з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності: розвиток суб'єктної позиції студента в навчальній діяльності; підвищення рівня самосвідомості й відповідальності особистості студента; акмеологічна орієнтація особистості студента; індивідуально-творчий розвиток особистості студента; необхідність забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача фізичного виховання та студентів технічного університету: забезпечення індивідуального підходу і толерантного ставлення до студентів; використання методів стимулювання студентів до занять з фізичного виховання; використання сучасних інноваційних технологій; необхідність функціонування навчально-виховного середовища технічного університету: створення інноваційного навчально-виховного середовища технічного університету; матеріально-технічне забезпечення процесу фізичного виховання.

Визначено і обґрунтовано зміст, форми і методи формування позитивного ставлення до фізичного виховання студентів технічного університету.

Ключові слова: педагогічні умови, формування, позитивне ставлення, фізичне виховання, студенти, технічний університет.

Путров С.Ю. Педагогические условия формирования положительного отношения к физическому воспитанию студентов технического университета. – Рукопись.

Диссертация на получение научной степени кандидата педагогических наук за специальностью 13.00.07 – теория и методика воспитания – Институт проблем воспитания АПН Украины, Киев, 2008.

Диссертация посвящена проблеме формирования положительного отношения к физическому воспитанию студентов технического университета.

Охарактеризовано базовые понятия: “педагогические условия”, “положительное отношение к физическому воспитанию студентов технического университета”, “формирование положительного отношения к физическому воспитанию студентов технического университета”.

Определены и обоснованы структурные компоненты положительного отношения к физическому воспитанию студентов технического университета: мотивационный, когнитивный, эмоциональный, деятельный. Мотивационный направлен на позитивную мотивацию студентов к занятиям по физическому

воспитанию; когнитивный направлен на овладение студентами теоретическими знаниями по физической культуре; эмоциональный направлен на формирование эмоциональных переживаний личностью студента по поводу своего отношения к занятиям по физическому воспитанию; деятельный направлен на формирование умений и навыков студентов в сфере активной физкультурной деятельности, физической подготовленности.

Разработаны и обоснованы педагогические условия формирования положительного отношения к физическому воспитанию студентов технического университета, к которым отнесено: необходимость развития личности студента технического университета с учетом специфики будущей профессиональной деятельности: индивидуально-творческое развитие личности студента; повышение уровня самосознания и ответственности личности студента; акмеологическая ориентация личности студента; развитие субъектной позиции студента в учебной деятельности; необходимость обеспечения субъект-субъектного взаимодействия преподавателя физического воспитания и студентов технического университета: обеспечение индивидуального подхода и уважительного отношения к студентам; использование современных инновационных технологий; использование методов стимулирования студентов к занятиям по физическому воспитанию; необходимость функционирования учебно-воспитательной среды технического университета: создание инновационной учебно-воспитательной среды технического университета; материально-техническое обеспечение процесса физического воспитания. К основным компонентам содержания формирования положительного отношения к физическому воспитанию отнесено: темы, связанные с формированием положительного отношения к физическому воспитанию; знания, умения и навыки студентов относительно физкультурно-оздоровительной деятельности. Показано, что целесообразными формами формирования положительного отношения являются практические занятия; самостоятельная работа; внеаудиторная работа; методами – дискуссия; деловая игра; анализ конкретных ситуаций, которые возникают во время занятий по физическому воспитанию; использование компьютерных программ; использование видео-материалов, благодаря которым студенты имеют возможность наглядно видеть правильность выполнения физических упражнений; методы стимулирования: поощрение при первых, даже неудачных попытках выполнить физическое упражнение и поощрение высоких спортивных достижений.

Определены и обоснованы критерии сформированности положительного отношения к физическому воспитанию студентов технического университета: критерий сформированности положительной мотивации студентов к занятиям физическим воспитанием; критерий овладения студентами теоретическими знаниями по физической культуре; критерий сформированности

эмоциональных переживаний личностью студента относительно своего отношения к занятиям по физическому воспитанию; критерий сформированности умений и навыков студентов в сфере активной физкультурной деятельности, физической подготовленности. Эффективность формирования положительного отношения к физическому воспитанию студентов технического университета определялась уровнем сформированности отмеченных выше критериев (высоким, средним, низким).

Ключевые слова: педагогические условия, формирование, положительное отношение, физическое воспитание, студенты, технический университет.

Putrov S.Y. Pedagogical terms of forming of positive attitude toward physical education of students of technical university. – Manuscript.

Dissertation on the receipt of scientific degree of candidate of pedagogical sciences after speciality 13.00.07 – Theory and methods of education. – Institute of Education problems of APS of Ukraine, Kiev, 2007.

Dissertation is devoted to the problem of pedagogical terms of formation of positive attitude to physical education of technical university students. The maintenance of structural components of positive attitude to physical education of technical university students, namely: motivational, cognitive, emotional, activitive is exposed. Pedagogical terms of formation of positive attitude to physical education of technical university students is developed and based. They are attributed to: terms of development of personality of technical university student taking into account the specific of future professional activity: the development of subject position of student's personality in educational activity; the increase of consciousness and responsibility level of student's personality; acmeological orientation of student's personality; individually-creative development of student's personality; terms of providing of subject-subject co-operation of teacher of physical education and students of technical university: providing of individual approach and tolerant attitude to students; usage of modern innovative methods of study and methods of stimulation of students to studies of physical education; operating conditions of educational environment of technical university: creation of innovative educational environment of technical university; economical support of process of physical education.

The maintenance, forms, methods and facilities of formation of positive attitude to physical education of technical university students is certain and based.

Keywords: pedagogical terms, forming, positive relation, physical education, students, technical university.